

Джек Лондон
Хиляда дузини

Дейвид Расмънсън беше енергичен човек и както мнозина по-велики хора, човек целенасочен. Ето защо, когато бойният зов от Север прозвуча в ушите му, замисли рисковано предприятие с яйца и отдаде всичките си сили за осъществяването му. Направи малка, но напълно делова сметка и предприятието му се видя лъчезарно, великолепно. Това, че яйцата щяха да се продават в Досън по пет долара дузината, беше сигурна предпоставка. Оттам неопровержимо следваше, че хиляда дузини щяха да докарат, в златния Сан Франциско, пет хиляди долара.

От друга страна, трябваше да се сметнат и разноските и той ги сметна добре, понеже беше предпазлив човек, крайно практичен, с трезв ум и сърце, никога незгрявано от въображението. При петнадесет цента дузината покупна цена неговите хиляда дузини щяха да му излязат сто и петдесет долара – незначителна дреболия, като си помислеше човек за огромната печалба. И да речем, само да речем, за да се покажем поне веднъж безумно екстравагантни, че превозът за самия него и за яйцата щеше да възлезе на още осемстотин и петдесет – той все още ще има четири хиляди чисти, сухи парички, след като последното яйце бъде продадено и последният златен пясък се изсипе в неговата торбичка.

– Разбираш ли, Алма... – пресмяташе той заедно с жена си в столовата, потънала в географски и топографски карти, пътеводители и разписания – разбираш ли: разноските всъщност започват едва след като стигнеш в Дайи; петдесет долара ще покрият тия разноси, дори да сметнем първа класа на парахода. Сега, от Дайи до езерото Линдърман носачите индианци пренасят стоката по дванадесет цента фунта, дванадесет долара за сто, или сто и двадесет долара за хиляда. Да речем, че ще имам хиляда и петстотин фунта, това ще коства сто и осемдесет долара – да ги кажем за по-сигурно двеста. Имам достоверни сведения от един човек от Клондайк, току-що дошъл оттам, че мога да купя лодка за триста.

Но същият човек казва, че положително ще намеря двама пасажери по сто и петдесет долара единия и така лодката няма да ми струва нищо, а освен това те може да ми помагат да я карам. И... това е всичко: в Досън свалям яйцата от лодката на брега. Чакай да видим сега колко прави това?

– Петдесет долара от Сан Франциско до Дайи, двеста от Дайи до Линдърман, пътниците плащат лодката... двеста и петдесет долара едно на друго – бързо пресметна жена му.

– И сто за моите дрехи и лична екипировка – продължи много доволен той, – така остават петстотин за форсмажорни случаи. А какви ли

форсмажорни случаи могат да възникнат?

Алма сви рамене и вдигна вежди. Щом този безкраен Север беше в състояние да погълне един мъж и хиляда дузини яйца, положително щеше да се намери място, пък и да остане, и за всичко друго, което може случайно да притежава. Така си помисли, но замълча. Твърде добре познаваше Дейвид Расмънсън, за да каже нещо.

– Ако удвоя времето за сметка на случайни забавяния, би трябвало да свърша пътешествието за два месеца. Само си помисли, Алма! Четири хиляди за два месеца! Можеш ли ги сравни с нищожните сто долара, които получавам сега? Ами че ще си построим вила по-далечко от града, където ще имаме повече простор, светилен газ във всяка стая, гледка, а наемът от къщата ще покрива данъците, осигуровката и водата и ще ни остава по нещичко отгоре. Пък нали все има някаква вероятност и да намеря златна жила и да се върна милионер. Хайде кажи, Алма, не мислиш ли, че съм много скромен?

А Алма едва ли можеше да мисли другояче. Освен това, не беше ли собственият ѝ братовчед – макар и много далечен, разбира се, черната овца, развей-прах и нехранимайко, – не беше ли се върнал от тази тайнствена северна страна със сто хиляди долара в жълт пясък, да не говорим за половината права върху дупката, от която го бе изкарал?

Бакалинът на Дейвид Расмънсън се изненада, когато го видя да претегля яйца на везните в края на тезгяха, а самият Расмънсън се изненада още повече, когато откри, че дузина яйца тежат фунт и половина – хиляда и петстотин – 600фунта при неговите хиляда дузини! Така нямаше да Остане място за неговите дрехи, завивки и готварски съдове, да не споменаваме вече храната, която се налагаше да консумира по пътя. Изчисленията му се оказаха съвсем погрешни и тъкмо се беше заловил да преизчислява наново, когато му дойде светлата идея Да претегли дребни яйца. „Защото, дали са едри или дребни, Дузина яйца са дузина яйца“ – каза си велемъдро той и откри, че дузина от дребните тежат само един фунт и четвърт. Веднага след това из Сан Франциско плъпваха пратеници с неспокойни очи, а търговски фирми и яйчарски дружества се видяха

в чудо пред неочакваното търсене на яйца, които да не тежат повече от двадесет унции дузината.

Расмънсън заложи за хиляда долара къщурката, уреди жена му да остане за по-дълго при близките си, заряза службата и замина на Север. За да не наруши разписанието си, той се примири с пътуване във втора класа, която поради златната треска беше по-лоша от трета, и късно

през лятото, пребледнял, със залитане слезе на брега в Дайи. Но много скоро възстанови сигурната си походка и апетита. Първата му среща с чилкатските носачи обаче го накара да се закове на мястото си. Те искаха по четиридесет цента на фунт за пренасяне по двадесет и осем милевия път и докато той да си поеме дъха и да преглътне, цената се качи на четиридесет и три. Петнадесет яки индианци нарамиха багажа му за четиридесет и пет цента на фунт, но го свалиха пак, понеже един Крез от Скагудей с мръсна риза и оръфани панталони, който бе загубил конете си на пътя през Белия проход и сега правеше едно отчаяно усилие да стигне във вътрешността през Чилкат, им предложи по четиридесет и седем.

Но Расмънсън беше твърдоглав човек и намери други, които срещу петдесет цента за фунт стовариха след два дена яйцата здрави и невредими при Линдърман. Но петдесет цента за фунт прави хиляда долара на тон и неговите тон и половина изчерпаха фонда за форсмажорни случаи и го оставиха без пари на нос Танталъс, където всеки ден виждаше току-що направени лодки да потеглят за Досън. Нещо повече – голяма тревога обземаше стана, където се строяха лодките. Хората работеха трескаво, от зори до зори, напрегнали всички сили, калафатеха, ковяха, смоляха и безумно бързаха, и обяснението за това нямаше нужда да се търси много далече. Всеки ден линията на снега припълзвяваше все пониско от голите, осея ни със скали върхове, и се редяха буря след буря със суграшица, и лапавица, и сняг, а по вирчетата и на закътани места ст се образуваше нов лед и ставаше все по-дебел. Всяко утро схванали се от тежкия труд мъже обръщаха изнурени лица към езерото, за да видят дали е замръзнало. Защото замръзването вещаеше край на тяхната надежда – надеждата, че са тръгнали надолу по бързата река, преди да е спряло плгуването по редицата езера.

За още по-големи душевни терзания Расмънсън откри трима конкуренти в търговията с яйца. Наистина единият, нисичък германец, беше останал без пукната пара и сам, отчаян пренасяше на части багажа си от последния преход; но другите двама имаха почти готови лодки и всеки ден възнасяха молитви, към бога на търговците да задържи желязната ръка на зимата само за още един ден. Но желязната ръка се спусна върху земята. Хора замръзваха във виелицата, която бушуваше в Чилкат, а Расмънсън не се усети как измрази пръстите на краката си. Откри му се възможност да замине с багажа си като пасажер с лодка, която тъкмо се отблъскваше от брега през парчетата лед, но му трябваша двеста долара суха пара, а той нямаше пари.

– Аз моли вий само чака едно малко – каза шведът майстор на

лодки, който беше открил своя Клондайк на това място и бе достатъчно умен да го разбере. – Едно малко време и аз ви направя чудесна лодка, бога ми!

Расмънсън прие тези с нищо непотвърдени думи за обещание и пое обратно за езерото Крейтър, където случайно се запозна с двама кореспонденти на вестници, чийто объркан багаж беше пръснат от Каменното здание през Прохода, та чак до Щастливия стан.

– Да – каза той, като си придаваше важност. – Аз имам хиляда дузини яйца на Линдърман и сега калафатят последния шев на лодката ми. Имал съм голям късмет да се сдобия с лодка. Хората ги разграбват, пък не се и намират.

Веднага след това изявление и почти с физическо насилие кореспондентите му се замолиха шумно да дойдат с него, взеха да развяват пред носа му банкноти и да прехвърлят от ръка в ръка златни двадесетачки. Той не искаше и да чуе за такова нещо, но те го принудиха да склони и Расмънсън без всякакво желание се съгласи да ги вземе срещу триста долара на човек. Освен това те насила му изтикаха пътните пари в аванс. И докато пишеха на съответните си вестници относно добрия самарянин с хилядата дузини яйца, добрият самарянин бързаше обратно при шведа на Линдърман.

– Хей, ти! Дай ми лодката! – поздрави той, като подрънкваше с жълтиците на кореспондентите в ръцете, а очите му жадно се впиха в завършения плавателен съд.

Но Шведът го изгледа тъпо и поклати глава.

– Колко ти дава другият? Триста? Добре, ето ти четирисотин. Вземай!

Той се опита да му натика парите, но шведът се дръпна назад.

– Аз благодаря не. Аз му каже да вземе лодката. Вий само чакай...

– Ето ти шестотин! Последно предложение. Ако искаш, вземай! Каж ми му, че е станала грешка. Шведът се колебаеше.

– Аз благодаря да – рече той най-сетне и когато Расмънсън го видя за последен път, вече си кълчеше езика в напразни усилия да обясни грешката на другите купувачи.

Германецът се подхлъзна и си счупи крака в глезена на стръмния рид над Дълбокото езеро, продаде стоката си по Долар дузината и с взетите пари нае индианци носачи да го отнесат обратно в Дайи. Но сутринта, когато Расмънсън потегли с журналистите, двамата му конкуренти тръгнаха подир тях.

– Колко имаш? – извика единият от тях, мършав дребен човечец от Нова Англия.

– Хиляда дузини – отвърна гордо Расмънсън.

– Охо! Залагам едно срещу едно, че ще те задмина с моите осемстотин!

Кореспондентите предложиха да му дадат назаем парите, но Расмънсън отказа и дребният янки се обзаложи с останалия конкурент, снажно морско чедо и майстор по каране на лодки и тъй нататък, който обеща на всички тях да им покаже един-два фокуса, когато се стигне до даване на форца. И наистина даде форца с голямо брезентово четвъртито платно, което караше лодката да забива нос във всяка вълна. Той пръв излезе от Линдърман, но сметна под своето достойнство това да пренася всичко на гръб край трудните места и връхлетя с натоварената си лодка скалите на кипящите бързеи. Расмънсън и дребният янки, който също имаше двама пасажери, пренесоха всичко на гръб и след това спуснаха празните лодки през опасното място в Бенет.

Бенет беше двадесет и пет мили дълго езеро, тясно и дълбоко, един комин между планините, през който вечно вилнееха; бури. Расмънсън спря на стан върху пясъците в началото на езерото. Тук имаше много мъже и лодки, тръгнаха направо в зъбите на полярната зима. Събуди се сутринта и откри, че духа пронизващ вятър от юг, който поемаше студа от побелелите върхове и заледените долини и беше мразовит като редовен северен вятър. Но беше ясно и той откри също, че дребният янки летише с вдигнати платна край първия гол нос. Лодка след лодка потегляха напред и кореспондентите с въодушевление се заловиха за работа.

– Ще го задминем преди Еленското кръстовище – увериха те Расмънсън, когато вдигнаха платното и първите ледени пръски прехвърлиха борда на „Алма“.

Трябва да се каже, че целият си живот Расмънсън бе изпитвал страх пред водата, но сега със сковано лице и решително изражение се вкопчи в неударимото управляващо гребло. Неговите хиляда дузини бяха там, в лодката, пред очите му, добре скътани под багажа на кореспондентите и в ума му кой знае защо, се мяркаха малката къщурка и ипотеката срещу хиляда долара.

Цареше лют студ. От време на време Расмънсън изваждаше в лодката управляващото гребло и взимаше друго, докато пасажерите с бравички очистваха леда от лопатата. Където и да попаднеше, пръските незабавно се превръщаха в скреж а потапящият се углегар на триъгълното платно скоро се покри, като с ресни, с ледени висулки. „Алма“ се

напрягаше и си пробиваше път през вълните, докато шевовете и сглобките започнаха да се отварят, но вместо да изчерпват вода, кореспондентите къртеха ледени парчета и ги хвърляха през борда. За спиране не можеше и дума да става. Безумното надпреварване със зимата продължаваше и лодките се носеха напред в отчаяна върволица.

– Д-да пукнем не можем спря! – затрака със зъби от студ, не от страх, единият от кореспондентите.

– Вярно! Дръж я по средата на течението, друже! – поощри го другият.

Расмънсън отговори с идиотско хилене. Скалистите брегове се губеха в бяла пяна и единствената надежда дори по средата на течението бе да продължават да се носят пред огромните талази. Да свалят платната би значило да бъдат застигнати и потопени. Те непрекъснато задминаваха лодки, които се блъскаха между скалите, а веднъж видяха лодка на гребена на вълните, която като че ли ей сега щеше да пропадне. Малка ладийка зад тях с двама мъже се наклони и се обърна с дъното нагоре.

– В-внимавай, приятелю! – извика този, на когото тракаха зъбите.

Расмънсън се захили и стисна по-силно тежкото гребло със заболялата го ръка. Гласът на вълните удряше непрестанно голямата квадратна кърма на „Алма“, платното глухо изплющяваше и всеки път, напънал всичките си сили, Расмънсън буташе улегара обратно. Усмивката замръзна на лицето му и кореспондентите го поглеждаха с тревога.

Профучаха край самотна скала на стотина крачки от брега. На нейния заливан от вълни връх безумно крещеше някакъв мъж и гласът му за миг надделя над бурята. Но в следващия миг „Алма“ го отмина и скалата се превърна в черна точкица сред беснеещата пяна.

– Това изключва янкито! Къде е морякът? – изкрещя единият от пасажерите.

Расмънсън хвърли поглед през рамо към едно черно четвъртито платно. Беше го забелязал да изскача от сивата пелена откъм наветрената страна и цял час, от време на време, го беше наблюдавал да расте. Морякът беше поправил повредите и наваксваше загубеното време.

– Ето го идва!

И двамата пасажери спряха да очукват леда, за да го видят. Езерото Бенет се простираше на двадесет мили зад тях – предоставяше простор, за да могат водите да издигат планините си към небето. Ту затъвайки, ту излитайки нагоре, като някакъв бог на бурите, морякът мина край тях. Огромното платно, като че ли граваше лодката от гребена на вълните,

изтръгваше я цялата от водата и я запращаше с трясък и потоци от пръски в зиналите бездни.

– Вълните не могат го преобърна!

– Но тгтой ще ззабие нос в тях!

Те още не бяха доизговорили, когато черният брезент изчезна от погледа зад огромен вал. Следващата вълна премина през това място, и следващата мина, но лодката не се появи вече. „Алма“ профуча там. Във водата се виждаха парчетии от гребла и сандъци. Една ръка щръкна нагоре и чорлава глава се подаде над повърхността на двадесетина крачки.

Известно време царя мълчание. Когато пред тях се мерна краят на езерото, вълните започнаха да се прехвърлят през борда с такова постоянство, че кореспондентите вече не къртеха лед, а изхвърляха вода с кофи. Дори и това не помагаше, затова след проведено с крясъци съвещание с Расмънсън, те се нахвърлиха върху багажа. Брашно, сланина, боб, одеяла, готварска печка, въжета, разни дреболии – всичко, което им паднеше под ръка, полетя в реката. Това веднага се почувствува: лодката започна да загребва по-малко вода и да се вдига

по-устойчиво на вълните.

– Стига толкоз! – строго подвишна Расмънсън, когато те се заловиха за най-горния ред яйца.

– К-как ли ще стигнем! – свирепо отвърна треперещият кореспондент. С изключение на своите бележки, филми и фотоапарати те бяха пожертвували цялото си снаряжение. Той се наведе, хвана един от сандъците с яйца и започна да го измъква изпод пристягащите го въжета.

– Остави го! Остави го, ти казвам!

Расмънсън беше успял да измъкне револвера си и опрял извивката на ръката си върху тежкото гребло, се прицелваше.; Кореспондентът стоеше прав върху седалката и се люшкаше напред-назад, за да запази равновесие; лицето му беше разкривено от заплахата и безмълвен бгняв.

– Боже мой!

Така извика неговият събрат по перо и се хвърли по очи! на дъното на лодката. Щом Расмънсън отвлече вниманието си, огромните маси вода хванаха „Алма“ и я завъртяха. Платното увисна и се обърна, утлегарът профуча със страхотна сила над лодката и отнесе разгневиения кореспондент в реката с пречупен гръбнак. Мачтата и платното последваха неговата участ! Когато лодката загуби скорост, огромна вълна нахълта в нея и Расмънсън грабна кофата, за да изгребва водата.

През следващия половин час няколко лодки ги отминаха стремглаво – малки лодки, лодки колкото тяхната, лодки уплашени, неспособни

за нищо друго, освен да се носят лудо напред. После една десеттонна баржа, въпреки явната опасност да загине, спусна платната от наветрената страна и тежко се запъти към тях.

– Не се доближавай! Не се доближавай! – закрещя Расмънсън.

Обаче niskият му планшир се блъсна в тежката ладия останалият жив кореспондент се покатери на борда ѝ. Расмънън се плъзна през яйцата като котка и с изтръпнали пръсти

се замъчи на носа на „Алма“ да върже в едно въжетата от платното.

– Хайде, идвай! – викаше му мъж с червени бакенбарди.

– Имам тука хиляда дузини яйца – закрещя му той в отговор. – Вземете ме на буксир! Ще ви платя!

– Хайде, идвай! – изреваха му оттам всички в хор.

Огромна пенеста вълна се разби точно от другата им страна, мина през баржата и наполовина напълни „Алма“. Хората на баржата се отблъснаха с ругатни и вдигнаха платната. Расмънсън им отвърна също с ругатни и се залови да изчерпва водата. Мачтата и платното, като плаваща котва, все още крепени от фаловеите, държеха лодката с носа срещу вятъра и вълните и даваха възможност на Расмънсън да се бори с нахлуплата вода.

Три часа след това, премръзнал, капнал, дърдорещ несвързано като луд, той все още продължаваше да изчерпва вода и стигна пред покрит с ледове бряг близо до Еленското кръстовище. Двама мъже – правителствен куриер и полуиндианец, водач на шейни, го измъкнаха от разбиващите се в брега вълни, спасиха товара и издърпаха на брега „Алма“. Напуснаха този край с лека ладия и го подслониха за през нощта в бруления от бурята стан. На другата сутрин те заминаха, но той предпочете да остане при своите яйца. И от този ден името и славата на човека с хилядата дузини яйца започна да се шири из цялата страна. Златотърсачи, прибрали се преди замръзването, донесоха новината за пристигането му. Посивели стари жители на Четиридесета миля и Съркъл Сити, кореняци с вечно мелещи уста и задебелили от боб стомаси, когато чуеха името му, си припомнях далечни мечти за пилета и зеленчуци. Дайи и Скагуй се интересуваха от неговото битие и разпитваха за напредването му всеки човек, минал през проходите, а Досън – златният безомлетен Досън – се безпокоеше, тревожеше и дебнеше всеки случаен пришелец, за да чуе нещо ново за него.

Но за това Расмънсън не знаеше нищо. На другия ден след крушението той закърпи „Алма“ и потегли. Жесток източен вятър откъм Тагиш духаше право в зъбите му, но той спусна греблата през борда и се

опъна мъжката, макар че половината време се носеше назад по течението и очукваше леда от греблата. Според обичаите на страната беше отнесен на брега при Уинди Арм; на Тагиш три пъти лодката му се напълни с вода и заседна, а на езерото Марш го настигна общото замръзване. „Алма“ бе смазана от струпването на плаващи ледове, но яйцата останаха здрави. Сандък по сандък той ги пренесе две мили обратно на брега, където направи хранилище; то се запази години след това и тези, които знаеха историята, го показваха на хората.

Петстотин замръзнали мили се простираха между него и

Досън, а водният път беше затворен. Но Расмънсън с особено напрегнато изражение пое пеша, нагоре по езерата. Какво е изстрадал през това самотно пътешествие, без нищо друго, освен едно-единствено одеяло, брадва и шепа боб, не е писано да узнае никой обикновен смъртен. Само един полярен странник може да го разбере. Достатъчно е да се спомене, че е бил застигнат от виелица на Чилкат и остави два от пръстите на краката си при хирурга в Овчия стан. Въпреки това той се изправи на крака и ми съдовете в кухнята на „Поуона“ до пролива Пюджет, а оттам хвърля въглища в пещите на пасажерски параход до Сан Франциско.

Човекът, който прекоси куцешком лъснатия под на кабинета, за да поиска допълнителна ипотека от банкерите, беше изпит и чорлав. Хълталите му бузи проличаваха под рядката брада, а очите сякаш се бяха загубили в дълбоки дупки, откъдето горяха със студен пламък. Ръцете му бяха напукани от студ, вятър и тежка работа, а ноктите – черни от плътно набила се под тях кал и въглищен прах. Той говореше неясно за яйца, ледове, вятър и течения; но когато отказаха да му дадат повече от още хиляда долари, приказките му станаха несвързани и засягаха главно цената на кучета и храна за кучета и такива неща, като снегоходки, мокасини и снежни пъртини. Дадох му хиляда и петстотин, което беше повече, отколкото им гарантираше къщата, и си отдъхна, когато той издраска подписа си и излезе през вратата.

Две седмици след това Расмънсън мина през Чилкат с три шейни, запрегнати с по пет кучета всяка. Единия впряг караше той, двама индианци караха другите. На езерото Марш те разровиха хранилището и натовариха сандъците. Но нямаше пъртина. Той беше първият пътник по леда и на него се падна задачата да утъпква снега и да изсича път през струпванията от лед по реките. Зад себе си той често забелязваше пушек от лагерен огън да се вие на тънка струя в неподвижния въздух и се чудеше защо тези хора не го настигат. Чудеше се, защото беше чужд в

тази страна и не разбираше. Нито можеше да проумее своите индианци, когато се мъчеха да му обяснят. Те смятаха това за изпитание, но ако сутрин упорствуха и не искаха да тръгнат на път, той ги караше да работят под заплахата на пистолета.

Когато при едно преминаване по ледени блокове близо до Белия кон пропадна и кракът му, незаздравял още и твърде чувствителен от предишно замръзване, замръзна, индианците се надяваха, че ще легне. Но Расмънсън пожертвува едно одеяло и с крак, натикан в мокасин с размерите на кофа, продължи редовно, когато му дойде редът, да води първата шейна. И заради това те изпитваха към него уважение, макар че зад гърба му се почукваха с пръст по челото и многозначително клатеха глави. Една нощ се опитаха да избягат, ала съскането на неговите куршуми в снега ги докара обратно, ръмжащи, но убедили се в безсилието си. След това, понеже бяха прости диваци от племето чилкат, те се наговориха да го убият, но той спеше като котка и не им предоставяше случай нито буден, нито заспал. Те често се мъчеха да му обяснят какво значи стълбът дим зад тях, но той не можеше да схване и започна да ги слуша с подозрение. А когато се мусеха и клинчеха, не се замисляше да им шибне по един юмрук между очите или бързо охлаждаше разгорещените им духове с насочен срещу тях револвер.

И така си вървеше – с бунтуващи се индианци, диви кучета и път, който вадеше душата. Той воюваше с индианците, да не избягат, воюваше с кучетата, да не припарват до яйцата, воюваше с леда, студа и болката в крака, който не заздравяваше. Щом се възстановеше, младата тъкан отново замръзваше и се подлютяваше от мрза, тъй че се образува гноясала рана, в която кажи-речи можеше да мушне юмука си. Сутрин, когато за първи път стъпеше с цялата си тежест на този крак, завиваше му се свят и малко оставаше да изгуби съзнание от болка, но по-сетне през деня кракът обикновено изтръпваше, за да го заболи отново, когато се вмъкваше под одеялата и се мъчеше да заспи. И въпреки всичко той, който е бил чиновник и седял целия си живот, опъваше така, че докарваше до капване индианците и надминаваше кучетата. Понеже беше целенасочен човек, сега, когато беше видял тази цел, тя го бе завладяла. На предния план в съзнанието му беше Досън, на задния – хилядата дузини яйца, а по средата между двете пръхаше неговото „его“ и се стремеше непрекъснато да събере двете в златен завършек. Този златен завършек бяха петте хиляди долара – изпълнението на целта и началната точка за всяка друга цел, която би могла да се появи. Цялата работа, която извършваше с ръцете, изпълняваше с механично благоразумие; по същия

начин работеше и разумът му. Затова изражението на лицето му стана напрегнато – дотолкова, че плашеше дори и индианците и те не можеха да се начудят на странния бял, който ги беше превърнал в роби и накарал да опъват за него по такъв глупав начин.

После ги изненада застудяването на езерото Льо Барж, когато студовете на звездното пространство връхлетяха върха на планетата и мразът стигна до петдесет и няколко градуса под нулата. Тука работеше с отворена уста, за да може да диша по-леко, и простуди белите си дробове, та до края на пътуването не можа да се отърве от суха, раздираща кашлица, която особено много се дразнеше от пушека на становеите или при прекомерно напъгане. На Тридесетмилевата река наМери много незамръзнали води, кръстосани от невдъхващи доверие ледени мостове и опасани с тясна ивица крайбрежен лед, лъжлив и несигурен. На крайбрежния лед не можеше да

се разчита, но той рискуваше да пътува по него, без да разчита, и се хващаше за револвера, когато водачите на шейните започваха да се колебаят. Но по ледените мостове, макар и да, бяха покрити със сняг, можеше да се вземат предпазни мерки. Те ги прекосяваха със снегоходки, хванали в ръцете си водоравно дълги пръти, които да ги задържат в случай на злополука. Като преминеха, повикваха кучетата. И на един такъв мост, където снегът прикриваше липсата на лед по средата, единият от индианците намери смъртта си. Той пропадна бързо и леко като нож през рядък каймак, а течението го отнесе! и скри от погледите им под плаващите ледове. Но Тази нощ другарят му побягна на бледата лунна светлина и Расмънсън напразно раздираще тишината с револвера си – нещо, с което боравеше повече с бързина, отколкото умение. Тридесет и шест часа след това индианецът пристигна в полицейски стан на Голямата съомга.

– Ъ-ъ... ъ-ъ... ъ-ъ смешно човек... как казваш? главата всичко празно – обясняваше преводачът на озадачения капитан. – А? Да, побъркано, много побъркано човек. ца, яйца, цяло време яйца... разбираш?

Минаха се няколко дена, докато пристигна Расмънсън с трите шейни, вързани една за друга, и всичките кучета в еди впряг. Това беше неудобно и където пътят беше лош, той се принуждаваше да се връща и да прекарва шейните една по една, макар че повечето време успяваше с херкулесовски усилия да мине с всичките заедно. Като че ли не му направи никакво впечатление, когато капитанът му каза, че неговият индианец е препускал с всички сили към Досън и сега вероятно е някъд на половин път между Селкърк и Стюърт. Нито пък прояви никакъв интерес,

когато го осведомиха, че полицията е прокарала пъртина чак до Пели, защото беше започнал да при ема с безразличието на фаталист всичко, било добро или зло, предлагано му от природата. Но когато му казаха, че в Досън върлувал жесток глад, сложи хамутите на кучетата и потегли.

Обаче едва при следващото, спиране можа да си обясни тайната на пушека. След съобщението на Голямата съомга, пъртината е проправена до Пели, нямаше вече никаква нужда стълбът дим да се вие някъде зад него и Расмънсън, клекнал над самотния си огън, видя да го задминава шарена върволица от шейни. Първи минаха куриерът и мелезът, който го измъкнаха от езерото Бенет, след това пощата за Сърк Сити, цели две шейни, а подир тях всякакви прибиращи златотърсачи от Клондайк. Кучетата и хората бяха бодри и пълни, докато Расмънсън и неговите псета бяха капнали и станали само кожа и кости. Тези, чийто стълб дим беше гледал да се вие, бяха пътували по един ден от всеки три, бяха почивали и пазили силите си за устрема, когато стигнат прекараната пъртина, а той всеки ден се беше впускал напред и газил снега, с което бе сломявал духа на кучетата си и проигравал тяхната издръжливост.

Колкото за самия него, той беше несломим. Те му благодариха любезно за положените за тях усилия – тези тлъсти, бодри мъже – благодариха му любезно с широки усмивки и непристоен смях и сега, след като разбра всичко, той не им отговори. Нито изпитваше мълчаливо огорчение. Това нямаше значение. Целта, фактът зад тази цел, не се бяха променили. Той и неговите хиляда дузини бяха тук, Досън беше там – проблемът не се беше променил.

На Малката съомга, понеже нямаше вече храна, кучетата нападнаха неговата храна и оттам до Селкърк Расмънсън живя с боб – долнокачествен шарен боб, едрозърнест, без особена хранителна стойност, който му причиняваше колики и го караше да се превива одве на всеки два часа. Но агентът на компанията „Хъдзънов залив“ в Селкърк беше закачил на вратата на станцията бележка, която гласеше, че от две години параход не е идвал нагоре по Юкон и поради това продуктите изобщо нямали цена. Той предложи обаче брашно на разменни начала – чашка брашно за едно яйце, но Расмънсън поклати глава и пое по пъртината. Под станцията сполучи да купи за кучетата замразени конски кожи (конете били заклани от чилкатски скотовъди, а изрезките и карантията – запазени от индианците). Опита се и той да яде от кожата, но космите се набиваха в изранената от боба уста и болката беше нетърпима.

Тука, в Селкърк, срещна предвестниците на масовото бягство на

гладуващите от Досън – те се мъкнеха по пъртината, жалка върволица. „Няма храна! – пееха те все същата песен. – Няма храна и трябваше да тръгнем.“ „Брашното е по долар и половина фунтът и няма кой да ти го продаде.“

– Яйца ли? – каза един от тях. – По долар парчето, само че няма.

Расмънсън бързо пресметна.

– Дванадесет хиляди долара – каза той на глас.

– Какво рече? – попита го човекът.

– Нищо – отвърна Расмънсън и смушка кучетата.

Когато пристигна на реката Сюърт, на седемдесет мили от Досън, пет от кучетата му бяха умрели, а останалите преплитаха крака в хамутите. Той също се беше впрегнал и теглеше с малкото си останали сили. Дори и така едва пропълзяваше десетина мили на ден. Скулите и носът му, замръзвали безброй пъти, бяха кървавочервени и грозни. Палецът, който Управляващият прът отделяше от другите пръсти, също беше замръзнал и му причиняваше голяма болка. Кракът му бе още скрит в чудовищния мокасин и странни мъчителни болки бяха започнали да пълзят все по-нагоре. На Шестдесета миля му

се свърши бобът, който беше делил напоследък на малки дажмби; въпреки това той непоколебимо не се докосваше до яйцата. Не можеше мислено да се помири със закономерността на та кава постъпка и продължаваше да крета и да пада по пътя з Индианската река. Тук прясно ударен лос дадени му от един кореняк с широка ръка събудиха у него и кучетата му нови сили, а при Ейнзли той се почувствува възнаграден за всичко, когато двама бегълци, напуснали Досън едва преди пет часа, го увериха че ще може да вземе по долар и четвърт за всяко притежавано от него яйце.

Той се качи по стръмния бряг край казармите на Досът с разтуптяно сърце и треперещи крака. Кучетата бяха така изнемощели, че ще не ще трябваше да им даде почивка и дока то чакаше, безсилно се облегна на управляващия прът. Един мъж, човек с изключително благопристоен вид и тежка шуба от мечка кожа, мина без да бърза край него. Той изгледа любопитно Расмънсън, след това спря и плъзна внимателен поглед по кучетата и трите вързани една за друга шейни.

– Какво носиш? – попита той.

– Яйца – отвърна дрезгаво Расмънсън, който вече почти не можеше да издигне гласа си над шепот.

– Яйца! Ура! Ураа! – Човекът подскочи във въздуха, лудо се завъртя и завърши с десетина маршови крачки. Нима... всичкото това?

– Всичкото това.

– Слушай, ти трябва да си Яйчаря. – Той обиколи и разгледа Расмънсън от другата страна. – Кажи де не си ли Яйчаря?

Расмънсън не знаеше, но предположи, че трябва да е той и човекът стана малко по-сериозен.

– Какво смяташ да искаш за тях? – попита той предпазливо.

Расмънсън стана дързък.

– Долар и половина – каза той.

– Дадено! – рече веднага човекът. – Дай ми една дузина.

– Аз... аз исках да кажа долар и половина парчето, неуверено обясни Расмънсън.

– Разбира се. Аз те чух. Дай ми две дузини. Ето ти златото.

Човекът измъкна солидна торбичка за злато, голяма колкото малък салам и нехайно почука с нея по управляващия прът. Расмънсън усети някак странно да го присвива стомахъ нещо да го гъделичка в ноздрите и бе почти завладян от желанието да седне и да заплаче. Но около него започваше да се събира любопитно зяпаща тълпа и един след друг започнаха да му искат яйца. Той нямаше везни, но човекът с мечта шуба донесе и се зае любезно да претегля златния пясък, докато Расмънсън даваше стоката. Скоро хората се заблъскаха, забутаха, взеха да напират и да вдигат голяма връва. С нарастването на възбудата Расмънсън стана по-спокоен. Така не можеше да продължава. Сигурно зад факта, че купуваха тъй настървено, се криеше нещо. По-разумно щеше да е, ако си починеше първо и проучеше пазара. Може би яйцата вървяха по два долара парчето. Все едно, щом поискаше да продава, беше сигурен, че ще вземе по долар и половина.

– Стойте! – извика той, когато беше продал към двеста парчета. – Сега няма повече. Капнал съм. Трябва да си намеря хижа и тогава може да дойдете да ме потърсите.

Тези думи предизвикаха ропот, но човекът с мечтата шуба одобри. Двадесет и четири замръзнали яйца потракваха в обемистите му джобове и не го беше грижа дали другите в града ще ядат или не. Освен това беше му ясно, че Расмънсън едва се държи на кратката си.

– Има една хижа веднага зад втория ъгъл от Монте Карло – каза му той, – една с прозорец от бутилки за сода. Не е моя, но е поверена на мен. Наемът е десет долара на ден и това е евтино. Направо се настанявай, пък аз ще дойда после. Не забравяй прозореца от бутилки за сода.

– Тралала! – обади се той след миг. – Отивам си горе да ям яйца и да мечтая за дома.

На път за хижата Расмънсън си спомни, че е гладен и си купи малко продукти в бакалницата, купи си и бифтек в месарницата и сушена съомга за кучетата. Хижата намери без затруднение и остави кучетата запрегнати, докато запали огън и сложи да се вари кафе.

– Долар и половина парчето... хиляда дузини... осемнайсет хиляди долара!... – не спираше да си мърмори той, докато се занимаваше с домакинство.

Когато плесна бифтека в тигана, вратата се отвори. Расмънсън се обърна. Беше човекът с мечата шуба. Влезе като че ли решително, сякаш дошъл с точно определена цел, но когато погледна Расмънсън, на лицето му се изписа някакво смущение.

– Виж... виж какво... – заговори той и се прекъсна. Расмънсън се чудеше дали не е дошъл да иска наема.

– Виж какво, дявол да го вземе, знаеш ли, че тия яйца са вмирисани?

Расмънсън залитна. Чувствуваше се тъй, сякаш някой му беше нанесъл зашеметяващ удар в челото. Стените на хижата се завъртяха и се килнаха настрана. Той протегна ръка, за да се задържи, и я опря на печката. Острата болка и миризмата на изгоряло месо го накараха да се съвземе.

– Разбирам – изрече той бавно и затършува в джоба, за да извади торбичката. – Вие си искате парите.

– Въпросът не е в парите – отговори човекът, – но нямаш ли други яйца... неразвалени?

Расмънсън поклати глава:

– По-добре си приберете парите.

Обаче човекът отказа и отстъпи заднешком.

– Ще дойда пак, когато видиш накъде си, и ще получа каквото ми се пада.

Расмънсън вкара с търкаляне дръвника вътре в хижата и внесе яйцата. Вършеше всичко съвършено спокойно. Стискаше в ръка малката брадвичка и, едно по едно, взе да цепи яйцата та наполовина. Изследваше грижливо половинките и ги хвърляше на пода. Първо взимаше по едно-две яйца от различни сандъци, после започна методично да изпразва сандък по сандък. Купчината на пода растеше. Кафето изкипя, пушекът от изгорелия бифтек изпълни хижата. Той расичаше яйцата, без да спира, с едно и също движение, докато не свърши и последния сандък.

Някой почука на вратата, почука пак и влезе, без да дочака отговор.

– Каква мръсотия! – подхвърли той, като се спря и ог леда сцената.

Разполовените яйца започваха да се размразяват от топлината на печката и отвратителната миризма ставаше все по-силна.

– Трябва да е станало на парахода – предположи новодошлият.

Расмънсън го изгледа с продължителен и празен поглед!

– Аз съм Мъррей, Големия Джим Мъррей, всички ме знаят – заговори посетителят. – Ей сега чух, че яйцата ви били вмирисани и ви давам двеста долара за целия куп. Не са толкова хубави като съомгата, но все пак кучетата ще ги излапат като нищо.

Расмънсън сякаш се беше вкаменил. Не се помръдваше!

– Я се махай по дяволите – рече той с безстрастен то

– Поразмислете. Аз се лаская с мисълта, че това е прилична цена за такъв боклук, и е по-добре от нищо. Двеста долара. Какво ще кажете?

– Я се махай по дяволите – тихо повтори Расмънсън, омитай се от тука.

Мъррей зяпна от страхопочитание, след това внимателно излезе заднешком, вперил поглед в лицето на Расмънсън.

Расмънсън излезе подир него и разпрегна кучетата. Хвърли им всичката купена съомга и намота в ръка ремъка от шейната. След това влезе пак в хижата и дръпна резето на вратата. От пушека на обвъгления бифтек го засмъдяха очите. Той се изправи върху нара и прехвърли ремъка през гредата на покрива, сетне измери с поглед разстоянието до пода. То като че ли не го задоволи, защото сложи табуретката върху нара и се качи на нея. Направи клуп на края на ремъка и провря в него главата си. Другия край върза за гредата. След това ритна табуретката изпод краката си.

КРАЙ

Jack London
The One Thousand Dozen, 1902

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, април 2003

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2179>]